

Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Sorunlar Ve Öğretmenlerin Bakış Açısından Olası Çözüm Önerileri (Kilis İli Örneği)

Problems Encountered in Multi-Grade Classes and Teachers' Suggestions for Possible Solutions (A Case Study in Kilis Province)

M. Semih Summak*
Gaziantep Üniversitesi

A. Elçin Gören Summak**
Gaziantep Üniversitesi

Mehmet Serdar Gelebek***
Kilis Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bu araştırmanın amacı köy ilköğretim okullarında uygulanan birleştirilmiş sınıflar uygulamasında, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları saptayarak, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf öğretimine ilişkin sorunlarını ve çözüm önerilerini belirlemektir. Kolay ulaşılabılır durum örnekleme yöntemi ile seçilen Kilis ili merkez ilçelerine bağlı köylerde çalışan oniki (12) birleştirilmiş sınıf öğretmeni araştırmaya dâhil edilmiştir. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler nitel veri analizine göre indirgenmiş ve bu verilerden alıntılar yapılarak betimsel - yorumsal analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler; birden çok sınıfla aynı anda dersleri sürdürmenin zorluğundan; kazanımlar için zamanın yetersizliğinden, öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin düşük olmasından; ailelerin ilgisizliğinden ve eğitime bakış açılarından, fiziksel yetersizliklerden, ödenek sıkıntısından ve birden fazla sınıflı aynı mekânda yönetmenin zor oluşundan yakınmaktadır. Elde edilen bulgular bağlamında birleştirilmiş sınıflı okulların sayısının azaltılması için taşınabilir okulların sayısının artırılması ve bu okulların öğretim tekniği ve şartlarına göre birleştirilmiş sınıflı okullar için özgün bir müfredat hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıflar, Köy okulları

* *Yazışma Adresi:* Yrd. Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Gaziantep, e-posta: summak@gantep.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Gaziantep, e-posta: e_summak@yahoo.com

*** Göktaş İ.Ö.O., Göktaş Köyü, Merkez/KİLİS serdaraga84@hotmail.com

Abstract

The objective of this study is to determine the problems of the teachers who take part in multigrade-classes programme currently maintained in the village primary schools and to elicit their views and solutions related to the multigrade classes education programme. 12 multigrade-classes teachers teaching in the nearby villages of Kilis province participated in the study and they were selected by the easily-accessible case sampling method. Subjects' opinion were gathered thorough a semi-constructed interview form. The data derived from the interview were reduced through qualitative data analysis method, and figurative-interpretive analysis method was used by quoting from the reduced data. The subjects involved in the study generally complained from the difficulty in carrying out educational goals and objectives and managing classes of diverse needs, from time shortage, from the pupils' low readiness and competence level; from managing multiple classes in the same place simultaneously, from biases of the families, from the funding problems and physical insufficiency. Based on the findings, It's suggested that the number of the schools that have students transported daily from the multigrade-classes village schools should be increased in order for the multigrade classes to decrease in number and an original curriculum should be launched for these schools according to instruction techniques and classroom management procedures specific to these schools.

Keywords: Multigrade classes, Village schools

I. GİRİŞ**1. Birleştirilmiş Sınıf Kavramı**

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın, bir grup teşkil ederek bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışmasıdır. Bu biçimde yapılacak öğretime, "birleştirilmiş sınıflarda öğretim" denilmektedir (Binbaşıoğlu, 1999:1). Birleştirilmiş sınıf kavramı Çınar (2004:1) tarafından: "Öğretmen ve derslik sayısının yetersizliği, öğrenci azlığı gibi nedenlerden ötürü özellikle köy ve kasaba ilköğretim okullarında farklı seviyedeki öğrencilerin bir sınıfta toplanarak eğitim öğretim çalışmalarının sürdürüldüğü sınıftır" şeklinde ifade edilmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında, farklı sınıflardaki öğrenciler birbirleriyle etkileşim ve iletişim içerisindedirler. Farklı gelişim seviyeleri ve hazır bulunuşluluk düzeylerindeki öğrencilerin aynı mekânda, düzeylerine uygun olarak öğrenme - öğretim süreci geçirmelerini amaçlar.

1951 yılında köy okullarını incelemek ve çözüm önerileri bulmak amacıyla çağrılan K.V.Wofford çalışmaları sonunda sunduğu raporda "sınıf sistemi" yerine "grup sistemini" önermiştir. Bu sistemin amacı 1. 2. 3. sınıfları ve 4. 5. sınıfları ayrı bir grup altında birleştirerek, her grup içinde her yıl, birbirine eşit güçlükte öğretim programları uygulamaktır (Binbaşıoğlu, 1999:2). Ülkemizin sosyal demografik yapısı ve kırsal yerleşim alanlarının 1970'lere kadar şehir nüfusundan fazla olması bu uygulamayı zorunlu kılmıştır. Nüfusu az olan yerleşim yerlerinde öğrenci sayısının azlığı, az mevcutlu sınıflara birden fazla öğretmen verilmesinin imkânsızlığı nedeniyle, birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup halinde, bir öğretmen yönetiminde okutulması zorunluluğunu doğurmuştur. Ülkemizde

birleştirilmiş sınıflar daha çok köy olgusuna dayanmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik açısından düşünülmüş bir önlem sonucu ortaya çıkmıştır (Köklü, 2000:31). Doğan da (2000:9) “Türkiye’nin sosyal, ekonomik ve coğrafi koşulları birleştirilmiş sınıflar uygulamasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Türkiye’nin tüm illerinde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullar hala vardır. AB ülkelerinin çoğunda, ABD’de, Japonya ve Kanada gibi pek çok ülkede de birleştirilmiş sınıflar uygulaması yapılmaktadır” diye belirtmektedir.

2. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Temel Özellikleri

Palanav’a (2007:27) göre birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfın aynı anda öğrenim göreceği olması sebebiyle birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretim faaliyetlerinin çok iyi bir şekilde düzenlenmesi gereklidir. Öğretmen ünitelerin işlenmesinde ve konuların ele alınmasında öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurup çevre koşullarını dikkate alarak planlama yapmalıdır. Burada öğretmenin en önemli sıkıntısı birbirinden farklı gelişim özelliklerine sahip ve bilgi düzeyleri bakımından aralarında önemli farklar bulunan öğrencilerden oluşan birden fazla sınıfa bir arada eğitim vermek durumunda kalmasıdır. Öğretmenin, her sınıfa aynı anda farklı konuyu anlatma gibi bir şansı olmadığı için; bir grubu ödevlendirmek ve öğretmensiz olarak dersi sürdürmek, diğer grupla da öğretmenli ders işlemek durumundadır. Ama asıl önemli olan ödevli olarak ders yapacak olan öğrencilerin etkili bir şekilde bu işi yapmalarını sağlayabilmektir. Bu nedenle birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen derslerini öğretmenli ve ödevli olarak özenle planlamalıdır. Doğan (2000:181-184) öğretmen ve öğrencilerin dersi birlikte işledikleri, konunun önemli yerlerinin, konu hakkındaki ipuçlarının, anlaşılmayan kısımların tekrarının, ek alıştırmaların ve deneylerin yürütüldüğü ders saatlerinin öğretmenli işlenen ders saatleri olduğunu söyler. Bu saatlerde yapılacak etkinlikler öğretmen tarafında planlanır ve bu plan çerçevesinde dersler işlenir. Ödevli dersler ise, öğrencilerin, önceden öğrendikleri ünite ve konuların ayrıntılarını veya alt konularını, kendi kendine çalışarak, o konudaki bilgi ve beceri ve kapasitelerini arttırmaya çalıştıkları ders saatleridir. Ödevli ders konusunun kritik noktaları tespit edilmeli ve bu hassas noktalar ödevli çalışacak gruplara dersin başında açıklanarak gerekli ipuçları verilmesine dikkat çekmektedir.

Köklü de (2000:31) “Birleştirilmiş sınıf uygulaması, köye yönelik bir öğretim uygulaması olmasının yanında, Türk Eğitim Sistemi içinde yer alan sekiz yıllık ilköğretim uygulamasının birinci kademesine yönelik bir uygulamadır. Türk eğitim sisteminde ilköğretim sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Bu sürenin ilk beş yılına ilköğretim birinci kademe, son üç yılına ise, ilköğretim ikinci kademe denilmektedir. Bu iki kademe birbirinden farklı eğitim-öğretim özellikleri gösterir. Genel olarak birinci kademe sınıf öğretmenliği, ikinci kademe branş (dal) öğretmenliği uygulaması yapılmaktadır. Birinci kademe, birinci devre ve ikinci devre diye ayrılmaktadır. Birinci devre 1., 2. ve 3. sınıfları, ikinci devre ise 4. ve 5. sınıfları kapsamaktadır. Birinci devreye A grubu, ikinci devreye ise B grubu denir” şeklinde ifade etmektedir.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmen derslik ve sınıf mevcutlarına göre, bu sınıfların yönetiminde birçok seçenek vardır. Bunlar:

1. Tek öğretmenli okullarda A ve B grubu (1.2.3.4.5. sınıf) öğrencileri birleştirilerek bir öğretmen tarafından okutulur.
2. İki öğretmenli okullarda, A grubu bir öğretmen, B grubu da bir öğretmen tarafından okutulur. A grubundaki öğrenci mevcudu B grubundaki öğrencilerden fazla ise 3. sınıf öğrencileri de B grubu tarafından okutulabilir.
3. Üç öğretmenli okullarda, A grubundaki 1. sınıf öğrencileri bir öğretmen, 2.ve 3. sınıf öğrencileri birleştirilerek bir öğretmen, 4.ve 5. sınıf öğrencileri bir öğretmen tarafından okutulur.
4. Dört öğretmenli okullarda 1.4.5. sınıflar bağımsız olur diğer sınıflar (2. ve 3.sınıflar) öğrenci mevcutlarına göre birleştirilir. Burada öğrenci ve sınıf mevcuduna göre hareket edilerek sadece iki sınıf birleştirilir, diğer sınıflar bağımsız olur.
5. Yörenin özelliğine göre B grubu öğrencileri fazla ise taşınmalı eğitim kapsamına alınabilir.
6. A ve B grubu toplamı normalin çok üstündeyse öğretmenin rızasıyla ikili öğretime geçilir.
7. Aday veya vekil öğretmene imkânlar ölçüsünde B grubu verilir (Akdoğan, 2007: 13).

Tablo 2.2. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Sınıfların Oluşturulma Biçimleri

Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
1	1	(1 + 2 + 3 + 4 + 5)				
2	2	(1 + 2 + 3)			(4 + 5)	
2*	2	(1 + 2)		(3 + 4 + 5)		
3	3	(1)	(2 + 3)		(4 + 5)	
4	4	(1)	(2 + 3)		(4)	(5)
4**	4	(1)	(2)	(3)	(4 + 5)	

Kaynak: <http://ttkb.meb.gov.tr/indir/ogretmen/dosyalar/birlestirilmis-siniflar.zip> (11.09.2005)
(Akt: Şahin (2007:15))

(*) A grubu öğrencilerinin sayısı çok kalabalık olduğu durumlarda, 3. yıl öğrencileri B grubuna dahil edilebilir.

(**) 2. ve 3. yıl öğrencilerinin birleştirilmesiyle oluşan sınıfta öğrenci mevcudu çok fazla olursa, 2. ve 3. yıl öğrencileri bağımsız, 4. ve 5. yıl öğrencileri birleştirilmiş sınıflar oluşturularak okutulur.

Abay'ın da (2007:14) belirttiği gibi birleştirilmiş sınıflarda sadece Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji derslerinin verilmesinde öğretmenli ve

ödevli ders ayırımı yoktur. Birleştirilmiş sınıflarda eğitimi bir nebze olsun kolaylaştırmak için bu dersler her yıl değişimli olarak işlenmektedir. A grubunu okutan öğretmen 1. 2. ve 3. sınıflarla belirlenen yıla göre hangi sınıfın programının uygulanması isteniyorsa onu uygulamaktadır. 1. sınıfın Hayat Bilgisi programının uygulanması gerekiyorsa 2. ve 3. sınıflarla birlikte 1. sınıf programı işlenmektedir. Bu işlem sırayla devam etmektedir. Sonraki yıl 2. sınıfın, daha sonraki yıl ise 3. sınıfın Hayat Bilgisi programı uygulanmaktadır. Bu durum B grubunda da aynıdır. İlk yıl 4. sınıf Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji programı, ikinci yıl 5. sınıf Sosyal Bilgiler ile Fen ve Teknoloji programı uygulanmaktadır.

3. BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Birleştirilmiş sınıflı okulların yapı, fonksiyon, programın uygulanışı, idari yapı ve işleyiş biçimlerine ilişkin kendilerine has bazı özellikleri vardır. Bu özellikler, bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir (Abay, 2006:18).

Mevcut alan yazına dayanarak, birleştirilmiş sınıf uygulaması sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklar şöyle sıralanabilir:

1. Öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının boyutu artmaktadır. 5 sınıflı bir arada okutan öğretmen aynı zamanda müdür yetkilidir. Bağımsız sınıflarda uygulanan program, 2000-2001 öğretim yılından itibaren aynen birleştirilmiş sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır. Tek bir sınıflı (bağımsız sınıf) okutan bir öğretmenle, 5 sınıflı bir arada okutan müdür yetkili bir öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının boyutunun farklılığı tartışılmaz (Köksal, 2009:17).

2. Birleştirilmiş sınıflı okullarda dersin işleniş sırasında ödevli ve öğretmenli çalışan iki grup öğrenci vardır. Öğretmenler ödevli çalışacak gruba derse başlarken ödevlendirmek ve dersin son aşamasında yaptıkları çalışmaları değerlendirmek için süre harcamaktadırlar. 40 dakika işlenen dersin süresinin öğretmenli çalışacak grupta azalması dezavantaj olarak belirtilebilir (Yıldırım,2008:21).

3. İlköğretim programının tüm hedeflerine ulaşabilmek güçleşmektedir. Koşullar ve özellikle zaman yetersizliği hedeflere erişmeyi güçleştirmektedir (Köksal 2009:18).

4. Sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin tamamı birleştirilmiş sınıflar konusunda yeterli bilgiye sahip değildir (Köklü, 2000:34).

5. Birleştirilmiş sınıflı okullarda araç-gereç ve bilgisayar donanımının bulunmaması hem idari hem de öğretmenlik alanında sorunlar oluşturur. Okulun bina işleri, bakım ve onarımı öğretmenin sorumluluğundadır (Doğan, 2000:240). İdari işleri aynı anda yürütmenin zorluğu, ailenin okula ilgisizliği, mesleki yalnızlık, doyumsuzluk ve yardım alamama birleştirilmiş sınıf öğretmenini sıkıntıya sokabilmektedir.

6. Birleştirilmiş sınıf öğretmeni, okulun boya ve badana işleri, çatının, kapıların ve pencerelerin bakımı ve onarımı, tuvaletlerin temizliği, su, kanalizasyon, okulun yakacak ihtiyacı ve bacaların temizliği ile uğraşmak ve bunları çözüme kavuşturmak zorundadır. Doğan da (2000:240) “Birleştirilmiş sınıfların çoğunda yardımcı hizmetli bulunmaz. Okul binasının tadilatı, onarımı, badanası ve boyası her yeni öğretim yılının başında öğretmen, öğrenciler ve köy halkı tarafından yapılmak durumundadır” diyerek bu görüşü desteklemektedir.

7. Geçim kaynağı toprağa ve hayvancılığa bağlı olan kırsal alandaki aileler, ilköğretim çağındaki çocukların işgücünden yararlanır ve birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğrencilerin çeşitli tesirler altında okula muntazaman devam etmeyişleri, onların derslerde ve okul çalışmalarında geri kalmalarına sebep olur (Doğan, 2000:241).

8. İl ve ilçe merkezlerine çok uzak olan birleştirilmiş sınıflı okullarda resmi yazı ve belgelerin alınması ve gönderilmesi büyük bir sorundur (Doğan, 2000:237). Hava ve yol şartlarının imkansızlığı nedeniyle, idari görevi üstlenen müdür yetkili öğretmenler, evrak ve belgeleri zamanında ilgili birime göndermekte sıkıntı yaşarlar (Abay, 2006:19).

9. Birleştirilmiş sınıflarda uygulanan program köyün, köy çocuğunun ve köy halkının ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır. Şehirdeki sosyal yaşamla köyedeki sosyal yaşam eş değerde görülemez (Abay, 2006:20).

Araştırmanın Amacı:

Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin eğitim programından kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri nelerdir?
2. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin eğitim ortamından kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri nelerdir?
3. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin finansmandan kaynaklanan sorunlar ve bunlara çözüm önerileri nelerdir?
4. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin öğrenci hizmetlerinin yönetiminden kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri nelerdir?

II. YÖNTEM

Birleştirilmiş sınıfı okutan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bunlara çözüm önerilerine ilişkin birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla nitel araştırma deseni uygulanmıştır. Nitel araştırma, dünyanın sosyal yönü ile ilgilenen, araştırma problemlerini ya da fenomenleri kendi doğal ortamında çok metotlu olarak ele alan, çok yönlü veri elde etmeyi amaçlayan, amaç temelli örnekleme yöntemlerini kullanan, gözlem görüşme metotlarını yaygın olarak kullanan, araştırma problemine yorumlayıcı yaklaşımı

benimseyen, insanların yargı, tutum, algılarını ortaya koyan ve böylece konuyu derinlemesine incelemeyi sağlayan bir yöntemdir (Ekiz, 2007:50).

Araştırmaya 2007–2008 öğretim yılında Kilis iline bağlı merkez köylerinde görev yapan 12 erkek öğretmen katılmıştır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir yöntem olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme göreceli olarak daha az maliyetlidir. Ayrıca, tanıdık bir örneklem üzerinde çalışma, bazı araştırmacılar için daha pratik ve kolay olarak algılanabilir. Bu araştırma yöntemi araştırmaya hız ve pratik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2005:113).

Birleştirilmiş sınıfı okutan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bunlara çözüm önerilerini belirlemek amacıyla öğretmenlerle yapılan görüşmelerde kullanılmak için araştırmacı tarafından sorular hazırlanmıştır. Bu sorular araştırmacının literatür taraması sonucunda oluşturulmuştur. Birleştirilmiş sınıflarda; **eğitim programından** kaynaklanan sorunlar nelerdir?, **eğitim ortamından** kaynaklanan sorunlar nelerdir?, **finansmandan kaynaklanan** sorunlar nelerdir?, **öğrenci hizmetlerinin yönetiminden kaynaklanan** sorunlar nelerdir? olmak üzere öğretmenlere dört ana soru sorulmuştur. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Daha sonra veriler yazıya aktarılmış; öğretmenlerden alınan cevaplar önce kategorilere, kategorilerde kodlara dönüştürülmüştür.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler nitel veri analizine göre indirgenmiş, belli bir sraya konulmuş, indirgenmiş verilerden alıntılar alınarak betimsel-yorumsal analiz yapılmıştır. Bu tür analizde veriler indirgenir, belli bir sraya konur, veriler seçilir ve yorum yapılır. Bu analiz türü zengin alıntılar, inandırıcı ve betimsel anlatımlar üzerine yorumlarda bulunulur (Ekiz, 2007:197).

III. BULGULAR

Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bunlara çözüm önerilerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmiştir.

1. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin **eğitim programından** kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri:

a) Müstakil Sınıflardaki Programın Birleştirilmiş Sınıflarda da Uygulanması

Araştırmaya katılan oniki (12) öğretmen, uyguladıkları programın şehirdeki müstakil sınıflarda uygulanan programla aynı olmasından dolayı zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bunu bazı öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Merkezdeki müstakil sınıflarla, köydeki birleştirilmiş sınıflar aynı programı uyguluyorlar. Birleştirilmiş sınıfların sorunlarıyla ilgilenilmediği için bu sorunlar var zaten. Aynı bir müfredat olsa kısmen sorunlarımız ortadan kalkacaktır. Ülkemizin bir gerçeği olan birleştirilmiş sınıflar büyük bir problem olarak karşımızda durmaktadır.”

“Düşünce güzel ama uygulamada aksaklıklar var. Şu anki müfredatı uygulamak bu imkânsızlıklar içerisinde biraz zor. Çünkü yeni müfredata baktığımızda kırtasiye malzemelerinin çok tüketildiğini görüyoruz. Ve yeni ilköğretim müfredatı ancak, müstakil sınıflarda öğrencilerin her türlü isteğinin karşılandığı alt yapı yönünden tam tedarikli okullarda uygulanabilir. Maalesef yetersizliklerle mücadele eden birleştirilmiş sınıflı köy okulumuzda bu programı tam olarak uygulama şansımız yok. Diğer taraftan öğretmen de maddi yönden zorlanmaktadır. Çünkü bu okullarımızda öğrencinin ekstra masrafını biz öğretmenler karşılamaktayız. Şehirdeki çocuklarla seviye farkının da olması öğretmenin işini daha da zorlaştırmaktadır. Fiziki alt yapımız, eğitim materyalleri, ekipman ve araç-gereçler de yetersiz.”

Yukarıdaki bulgular müstakil sınıflar için hazırlanan programın aynı zamanda birleştirilmiş sınıflarda da uygulandığı ve bu uygulamadan da öğretmenlerin sıkıntılı olduğu görülmektedir. Bu sıkıntının birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının alt yapı yetersizliği, araç-gereç eksikliğinin bulunması ve öğrenci seviyelerinin yetersiz olmasından kaynaklandığını öğretmenler belirtmektedirler.

b) Zamanın Yetmemesi

Araştırmaya katılan oniki (12)öğretmen de aynı sürede birden fazla sınıfla uğraşmak zorunda oldukları için müfredatı ve zamanı yetiştiremediklerini söylemiştir. Bunu bazı öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Müstakil sınıflar aynı sürede bir müfredatla uğraşırken biz birden fazla farklı müfredatların gereğini yerine getirmekle uğraşıyoruz. Zamanı yettirmiyoruz. Ancak hafta sonları ek derslerle öğrenciyi yetiştirmeye çalışıyoruz. Bunu da köyde ikamet ettiğim için yapabiliyorum. Ama yine de yetiştiremiyoruz.”

“Büyük sıkıntılar var. Bir kazanımla ilgili 6 etkinlik varsa biz bunlardan en uygununu seçerek 1-2 tanesini yapıyoruz. Çünkü zaman konusunda çok sıkıntılar var.”

“Beraber işlenen derslerde kazanımlar yönünden sorun olmuyor ama ifade ve beceri derslerinde çok zorlanıyoruz. Zaman yönünden çok sıkıntı çekiyoruz.”

Görüldüğü gibi birleştirilmiş sınıf öğretmenleri kazanımlar ve etkinlikler için zamanın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Müstakil sınıflara uygulanan programın birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfa aynı anda uygulanmaya çalışılması süreci çıkmaza götürmektedir. Birleştirilmiş sınıfların öğretim tekniğine ve şartlarına göre ayrı bir programın hazırlanması soruna çözüm olabilir.

c) Öğrenci Seviyesinin Düşüklüğü

Araştırmaya katılan iki (2) öğretmen bu konuda görüş belirtmemiştir. On (10) öğretmen ise köydeki öğrencilerin şehirdeki çocuklara göre seviyelerinin çok düşük olduğunu ve bunun da ödevli grubun ödevini yapamamasına neden olduğunu belirterek, bunun da öğretmenli işlenen derslerde öğrencilerin dikkatinin dağıldığını ve dolayısıyla derslerin veriminin düştüğünü söylemişlerdir. Bunu bazı öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Öğrencilerin durumu zayıf. Hazır bulunuşluluk düzeyleri çok düşük. Çok geriler. Bir grupla ders işlerken ödevli grup öğrencileri: öğretmenim bu nasıl olacak gibi sorular sorarken dersime müdahale oluyor. Dolayısıyla dersler düzgün işlenmiyor. Dersi beraber işlediğim grubun da dikkati dağılıyor. Yani potansiyel yok çocuklarda verilen etkinlikleri yapamıyorlar.”

“Öğrenciler hazır bulunuşluluk ve seviye yönünden geriler. Fırsat eşitliği yok. Müfredat bizde yetişmiyor. Ödevli ders yapmamız gerekiyor ama çocuklarda potansiyel yok. Verdiğimiz ödevleri yapamıyorlar. Ödevli grup öğrencileri, ben ders yaparken gelip soru sordukları için bu seferde ben ders işleyemiyorum.”

Yukarıdaki bulgular ödevli ders saatlerinin verimli geçmediğini göstermektedir. Öğretmenler bunun nedeninin, öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin ve seviyelerinin düşük olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ödevli ders saatlerinde verilen etkinliklerin öğrenciler tarafından yapılamaması ve yapmak için öğretmenli grupla ders işleyen öğretmene soru sorulduğunda, hem öğretmenli grubun hem de öğretmenin dikkatinin dağılmasından dolayı istenen verimin alınamamasına neden olduğunu öğretmenler belirtmişlerdir.

2. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin eğitim ortamından kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri:

Eğitim Materyali ve Araç-Gereç Eksikliği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi köylerde yeterli eğitim materyallerinin olmadığını ve derslerin verimsiz geçtiğini söylemişlerdir. Eğitim materyallerinin yetersiz olmasından dolayı işlenen derslerin somutlaştırılmadığını vurgulamışlardır. Bunu bazı öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Köy ilköğretim okullarında eğitim materyalleri yetersiz. Dersleri düz anlatımla işliyoruz. Köyde ailelerin durumu da çok zayıf. Kırtasiye araç-gereçleri aldırıyoruz. Öğrenciler bazen giyecek ayakkabı bulamıyor ve okula yalınayak geldikleri oluyor. Sınıf ortamında ise hiçbir materyalimiz yok. Deney yapacağız ama gerekli materyaller yok.”

Yukarıdaki bulgu birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının araç-gereç, ve eğitim materyalleri yönünden yetersiz olduğunu gözler önüne sermektedir. Buna çözüm olarak; okullar arasında “kardeş okul uygulaması” başlatılarak, ders hedeflerinin gerçekleşmesine katkı sağlayacak araç-gereç ve materyaller bu

okullara gönderilebilir. Ayrıca, okulun bağlı bulunduğu Milli Eğitim Müdürlükleri'nce araç-gereç eksiklikleri giderilebilir.

3. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin finansmandan kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri:

a) Okul-Aile Birliğinin İşlememesi

Araştırmaya dahil edilen oniki (12) öğretmen de; oluşturulan okul-aile birliğinin sırf prosedürden ibaret olduğunu ve bunun da sadece müfettişlerin görmesi için yapıldığını söylemektedirler.

“Köy okullarının ayrı bir ödeneği yok. Okul aile birliği oluşturuyoruz ama uygulamaya geçiremiyoruz çünkü aileler çok ilgisiz. Okul aile birliği de sadece prosedürde kalıyor.”

Bu bulgu okul-aile birliklerinin resmiyette kaldığını göstermektedir. Okul-aile birlikleri etkin kılınmalıdır. Örneğin üye seçimi rast gele değil oylamayla yapılabilir. Öğretmenler ev ziyaretleri, aileler de okul ziyaretleri yaparak okul-aile birliklerinin etkinliği artırılabilir.

b) Birleştirilmiş Sınıflara İlgisizlik

Araştırmaya katılan İki (2) öğretmen bu konuda görüş beyan etmemişlerdir. On (10) öğretmen ise köylere gereken maddi/manevi desteğin verilmediğini ve çoğu okulun fiziki yönden çok yetersiz durumda olduğunu ve üst kurumların da yazılara cevap dahi vermediğini söylemişlerdir. Dolayısıyla köy okullarından okuma-yazma ve dört işlem dışında başka bir şeyin beklenmediğinin anlaşıldığını söylemektedirler. Bunu bazı öğretmenler şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Okulumuz fiziki yönden çok kötü. Fiziksel altyapı yetersiz. Okulumuz, boyasız, dökük bir halde. Güvenlikte yok. Milli Eğitim Müdürlüğünden hiçbir destek alamıyoruz. Bazı şeyleri bildirdiğimizde ise hocam bir şekilde idare edin ne yapalım deyip birçok bahane öne sürüyorlar. Bu da demek oluyor ki birleştirilmiş sınıflardan başarı ve verim anlamında bir şeyler beklenmiyor.”

Bu bulgu birleştirilmiş sınıflara; yetkili makamlarca gereken ilginin gösterilmediğini, bu okullara destek verilmediğini ve bu okullardan başarı anlamında fazla bir beklenti içinde olunmadığını göstermektedir.

c) 222 Numaralı Yasanın Amacına Ulaşmaması

Araştırmaya katılan oniki (12) öğretmen ilköğretim kanununda 222 numaralı yasadaki hakları olan köy bütçesinin en az %10'luk haklarını alamadıklarını söylemektedirler.

“Köy bütçesinden bir para almıyoruz bundan haberimiz de yok. Yılda bir köy bütçesine imzamız atıyoruz ama böyle bir paranın olduğundan haberimiz yok. İstese de muhtarlarla sorun yaşarız, aramız daha da bozulur zaten. Onun için öğretmen de istemiyor.”

Görüldüğü gibi öğretmenlerin bu yasadan haberlerinin olmadığını ve maddi yönden de sıkıntı yaşadıklarını görebiliyoruz.

4. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerinin öğrenci hizmetlerinin yönetiminden kaynaklanan sorunları ve bunlara çözüm önerileri:

Ailelerin İlgisizliği

Araştırmanın her aşamasında oniki (12) öğretmenin hepsi ailelerin ilgisizliğini ve eğitime bakış açılarını eleştirmişlerdir.

“Öğrenci kişilik ve rehberlik hizmetlerini yerine getiremiyoruz. Öğretmen az olduğu için bizler de neyle ilgileneceğimizi şaşırдық. Buna zaman dahi bulamıyoruz. Özel eğitime muhtaç olan öğrencileri bazen Rehberlik Araştırma Merkezine gönderiyoruz, aileler ona da taraftar olmuyorlar. Hatta; hocam göndermeyin, ben zaten okutmayacağım hele şu 8’i de bir bitirsin, paramız da yok gibi bahaneler üretiyor. Oğlan çoban olacak kız da evlenecek gibi bahanelerle sadece 8. sınıfı da bitirtmek için uğraşıyorlar. Açıkçası bu çalışmalar ailesiz hedefine ulaşamıyor.”

“Köyde aileler çok ilgisiz olduğu için hiç yapamıyoruz. Köyde insanlar sadece kendi işleri ile uğraşıyorlar. Her şeye maddi açıdan bakıyorlar. Kültürel olsa gerek eğitime fazla sıcak bakmıyor aileler. Veliler çok ilgisiz.”

“Aileler çok ilgisiz. Zaten ailelerde de eğitim seviyesi düşük. Öğrenci kişilik hizmetlerinde de ailenin önemi ve katkısı çok olduğu için tam verim alınamıyor.”

Yukarıdaki bulgular öğrenci kişilik hizmetlerinin ve rehberlik faaliyetlerinin köylerde hedefine ulaşamadığını ve öğretmenlerin bunun ne demek olduğunu da tam bilmediğini göstermektedir. Ailelerin ilgisiz olması ve birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin iş yükünün fazla olması bu süreci baltalayan en önemli etkenler olarak görülmektedir.

IV. TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevcut araştırma bulgularına göre eğitim programının uygulaması yönünde birçok sıkıntılar yaşanmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda dersler bir grupla öğretmenli işlenirken diğer gruplarla ödevli şekilde işlenmektedir. Köydeki öğrencilerin seviyelerinin düşük olduğunu ve öğretmenlerin müstakil sınıflarda

uygulanması gereken müfredatı kendilerinin de birden fazla sınıfa karşı uyguladıklarını söylemişlerdir. Bu büyük bir sıkıntı ve başarılması zor bir uygulama gibi görünmektedir. Zamanın yetmeyeceği ve birçok kazanıma değinilemeyeceği düşünülmektedir. Nitekim Tekışık (1984) birleştirilmiş sınıflı okulların ve bu okullarda çalışan öğretmenlerin en önemli sorunu bir derslikte öğretmen karşısında beş sınıfın bulunması ve öğretmen bir günün beş saatlik süresi içinde 25 ders konusu işleme zorunluluğudur. Bu durum köy okullarındaki başarısızlığın başlıca nedeni olarak görülmektedir diyerek bu görüşü desteklemektedir (Akt. Özben, 1997). Birleştirilmiş sınıfların işleyişine uygun işlevsel bir program ve bu programa uygun ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları hazırlanması birleştirilmiş sınıflarda öğretimi daha rahat uygulanabilir hale getirebilir. Bayar da (2009) araştırmasında, öğretmenin sorumluluğunun daha fazla olduğu birleştirilmiş sınıfların, bağımsız sınıflarla aynı öğretim programını takip etmesi uygun bir yaklaşım değildir. Birleştirilmiş sınıflara özgü bir öğretim programı bu sınıflarda zaman yetersizliğinden kaynaklanan sorunlara da büyük ölçüde çözüm olabilir diyerek bu bulguyu desteklemiştir.

Mevcut araştırma bulguları ödevli ders saatlerinin verimli geçmediğini ve öğrencilerin kendi kendine çalışma alışkanlığı kazanamadıklarını göstermektedir. Bu bulgu, ödevli ders saatlerinde etkinliklerini yapması gereken öğrenciler ya etkinlikleri yapamadığından ya da ilgilerini öğretmenli derse verdiklerinden kaynaklanıyor olabilir. Bayar (2009) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin dikkat dağınıklığı yaşamalarını birleştirilmiş sınıflarda sık karşılaşılan bir sorun olarak görmüş, öğrencilerin dikkat dağılması yaşama nedenlerinin ödevli ders saatlerinde kendilerine verilen ödevlerin seviyelerine uygun olmayışından, öğretmenlerin dersi gruplar arasında dönüşümlü olarak işlemek yerine bütün bir dersi tek bir sınıfa ayırmasından veya öğrencilerin grupla çalışma alışkanlığı kazanmamış olmalarından kaynaklanabileceğini belirterek bu bulguyu desteklemiştir. Ancak Yıldız (2009) araştırmasında, birleştirilmiş sınıflarda zamanın büyük bir bölümünün öğrencilerin kendi kendilerine çalışmalarıyla geçtiğini ve öğrencilerin bu tür çalışmalar sırasında kendi kendini yönetme, araştırma yapma ve kendi kendine öğrenme gibi önemli becerileri geliştirdiğini söylemesi ise bu bulgu ile çelişmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim ödevli ve öğretmenli ders saatleri şeklinde gerçekleştiği için öğrencilere verilen ödevler dikkatli bir şekilde seçilmelidir. Öğrencilere verilecek zor veya kolay ödevler ödevli ders saatlerinden beklenen verimin alınamamasına ve öğrencilerin dikkatlerini başka şeylere yöneltmesine neden olabilir. Bu sebepten ödevler öğrencilerin seviyelerine uygun ve ilgi çekici olmalıdır.

Araştırmada birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının araç-gereç, ve eğitim materyalleri yönünden yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yetersizlikler arasında birleştirilmiş sınıflardan istenen verimin alınamayacağı söylenebilir. Dalka da (2006) birleştirilmiş sınıflarda görev yapan 95 adet öğretmenle yaptığı çalışmada programın birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulanması ve başarı elde edilmesi, bu okulların bugünkü halleriyle imkânsız olduğunu, okullarda olması gereken fiziki imkânların okullarda bulundurulması gerektiği ifade etmiştir.

Ailelerin ilgisizliği ve okul-aile birliklerinin işler halde olmaması bu araştırmada en belirgin sorun olarak göze çarpmaktadır. Eğitimin aile desteği olmadan yürütülmesi zor gibi görünmektedir. Köylerdeki durum ise daha da zorlayıcıdır. Aileler bağ, bahçe ve tarla ile uğraşırlarken çocuklarının eğitimine önem verememektedirler. Bunu da normal karşılamaktadırlar. Öğretmenlerin ifadesine göre, aileler erkek evlatlarının 8. sınıfı bitirdikten sonra kendilerine yardım etmeleri için beklerken, kızlarını da hiç okutma taraftarı değillerdir. Okula bir kere dahi gelmeyen velilerin olduğunu söyleyen öğretmenler bu konuda büyük sıkıntı yaşamaktadırlar. Nitekim Özben (1997) araştırmasında okul-aile işbirliğini, öğretmenlerin % 82'si yetersiz ve çok yetersiz, ilköğretim müfettişlerinin ise % 100'ü yetersiz bulmuştur. Okul-aile işbirliğinin bu oranda yetersiz bulunması ve amaçlarını gerçekleştiremediği anlamına gelmektedir. Çınar (2004) araştırmasında da, velilerin eğitime beklenen katkı ve desteği sağlamadıkları görüşünü dile getirerek bu bulguyu desteklemektedir. Kaplan (2002:135-140) ve Yıldırım'ın (2002:72-74) araştırma bulguları da bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu araştırmalara göre de okul aile birlikleri görevlerini yerine getirememektedir. Velilerin ekonomik problemleri okul etkinliklerine katılmalarını engellemektedir. Veliler okul sorunlarını çözmede yönetime yardımcı olmamakta ve okulda düzenlenen etkinliklere katılmamaktadırlar.

Köyde öğretmenlik yapmak şehirdeki müstakil sınıflarda öğretmenlik yapmaya göre daha zor gibi görünmektedir. İlk atama ile köye gelen genç öğretmenler uyum sıkıntısı yaşayabilmektedir. Birleştirilmiş sınıf eğitimini tam olarak lisans döneminde alamayan öğretmenler bu uygulamayı deneme yanılma yoluyla gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Öğretmenler; kazanımların da çocukların seviyesine uygun olmadığını ve kazanımlarda geçen çoğu kavramları öğrencilerin daha önce hiç duymadığını ve öğretmenlerin de bunları somutlaştırarak öğrencilere anlatmaya çalıştıklarını, okullarında gerekli ve yeterli araç-gereçlerin olmadığını ve zamanı yetiremediklerini söylemişlerdir. Bu bulgulara paralel olarak; Köksal (2009:12) birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sakıncalı yanlarını şöyle sıralamaktadır; öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının boyutunun artması, öğretmenin derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerjinin artması, ilköğretim programındaki hedeflerin tümüne ulaşmanın güçleşmesi, sınıf öğretmenliği yapanların tümünün, birleştirilmiş sınıf uygulaması konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olmaması ve öğretmenlerin gerektiği kadar rehberlik hizmeti alamaması diye belirtmektedir.

Mevcut araştırma bulguları bu okullara yetkili kurumlar tarafından gereken desteğin verilmediğini ve okullardan da başarı yönünden bir beklentinin olmadığını göstermektedir. Milli Eğitim Müdürlüklerinin biraz daha bu okullara destek olmaları gerekmektedir. Çünkü pek çok öğretmen kışın odunlarını kömürlerini bile kendi ceplerinden karşılayarak temin ettiklerini söylemişlerdir. Muhtarların ilgisizliği ve okul-aile birliklerinin de etkin olmaması da bütün bunlara eklenince öğretmenin ne kadar zor durumda kaldığı görülmektedir. Nitekim Çınar'ın (2004) Malatya da 240 öğretmen üzerinde yaptığı araştırma da; birleştirilmiş sınıflı okullarda öğretmenler her sınıf için gerektiği kadar zaman ayıramadığı, okullarda

araç gereç eksikliği bulunduğu, velilerin ve yetkili kurumların okula beklenen katkıyı ve desteği sağlamadıkları, öğretmenler mesleki gerileme içine girdikleri ifade edilerek bu bulgu desteklenmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi birleştirilmiş sınıflar için ayrı ve buna özel bir programın geliştirilmesi gerektiği fikrini savunmaktadır. Çünkü müstakil sınıflarda uygulanmakta olan programın farklı bir yapı oluşturan birleştirilmiş sınıflarda da uygulanması birtakım zorluklara yol açabilmektedir. Nitekim Özben'e (1997) göre; ilkokul programında birleştirilmiş sınıflı okullara yönelik düzenlemelerin yapılması gerekmektedir diyerek bu bulguyu desteklemektedir. Aynı şekilde Çelenk de (1995) "birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sorunları ve çözüm önerileri" adlı çalışmasında; birleştirilmiş sınıflara yönelik ayrı bir müfredatın hazırlanmasının gerektiğini, birleştirilmiş sınıflarda görev yapacak öğretmenlerin çalışma ve yaşam koşullarında bazı iyileştirmelerin yapılmasının gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca okullara gerekli araç-gereçlerin sağlanmasının ve bunların kullanımında öğretmenlerin gerekli eğitimlerden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; birleştirilmiş sınıflar ülkemizin bir gerçeği olduğuna göre Milli Eğitim Bakanlığı bu konu üzerine eğilmelidir ve birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin seslerine kulak vermelidir. Talim ve Terbiye Kurulunca bu okullar için müstakil sınıflarda uygulanan müfredattan farklı olarak bu sınıflar için ayrı bir müfredat hazırlanabilir. Hâlihazırda olan programın köyün şartlarına ve ihtiyaçlarına uzak olduğu söylenebilir. Abay da (2006) birleştirilmiş sınıflarda uygulanan programın köyün, köy çocuğunun ve köy halkının ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olduğunu, şehirdeki sosyal yaşamla köydeki sosyal yaşam eş değerde görülemez diyerek bu bulguyu desteklemektedir. Dersler için ortak bir kazanım listesi oluşturulabilir. Öğretmenin tüm sınıfla öğretmenli şekilde işleyebileceği bir program birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin işini kolaylaştıracaktır. Yine farklı bir öneri olarak taşıma merkezli okulların sayısının artırılması birleştirilmiş sınıflı okul bitene kadar geçici bir çözüm olarak gösterilebilir. En azından birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okulların sayıları azaltılmalıdır. Aslında tüm yurttaki taşıma merkezi okullar oluşturulmalıdır. Sadece doğudaki, kırsal köy yollarının kapandığı yani gidiş gelişin problem olacağı köylerde bu birleştirilmiş sınıf uygulamasına devam edilebilir. Ama bu okullar için de özel bir programın geliştirilmesi eğitim sistemimizin hedeflerine ulaşabilmesi için yerinde olabilir.

Kaynakça

- Abay, S., (2007). Birleştirilmiş Sınıflarda Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Sorunlar, Yüksek Lisans Tezi , Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Abay, S., (2006). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Öğretmenlerin Öğrenme Öğretme Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk

Üniversitesi, Erzurum.

- Akdoğan, M., (2007). Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Bayar, S., A (2009). Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflar Hakkındaki Görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Binbaşoğlu, C., (1999). Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayıncılık, Yenilenmiş 3.Baskı, Ankara.
- Çelenk, S. (1995). “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretimin Sorunları Ve Çözüm Önerileri”. Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlköğretim Sorunları Sempozyumu. Bolu, 2-3 Mayıs, 35-39
- Çınar, İ., (2004). “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma.” İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(7):31-45, <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/arsiv/Cinar.htm>, (20.01.2009).
- Dalka, S. (2006) “Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarının Problemleri ve Durum Tespiti: Doğu Beyazıt Örneği” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14–16/Nisan/2006, Ankara), Bildiri Kitabı 2. Cilt, 415–420, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, A. R., (2000), Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim, Trabzon: Uzun Yayınevi.
- Ekiz, D., (2007), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Kaplan, S (2002). İlköğretim I. Kademe Okul-Aile İşbirliği Mevcut Durum ve Bir Model Önerisi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Köklü, M., (2000), Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Yayın Dağıtım.
- Köksal, K, (2009), Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Özben, K., (1997). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar, Kadıköy İlköğretim Okulu-Buldan, Erişim Adresi : <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr>, Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2008
- Palanav, Ö., (2007). Birleştirilmiş Sınıflardaki 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinin Kazanımlarına Erişim Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun.
- Şahin, Ç., (2007), Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Tekışık, H., (1984). “Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarına Program Ve Öğretim

Teknikleri Geliştirilmelidir.” Çağdaş Eğitim Dergisi. Ankara.

- Yıldırım, Z (2002). Müfredat Laboratuvar Okullarında Okul-Veli, Okul Üniversite ve Okul-Çevre İşbirliği. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2006), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, M., (2008). Birleştirilmiş Sınıflarda Ses Temelli Öğretim İle İlk Okuma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yıldız, S., Ő (2009). 2005 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma). Afyon Kocatepe Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Problems Encountered in Multi-Grade Classes and Teachers' Suggestions for Possible Solutions (A Case Study in Kilis Province)

The objective of this study is to determine the problems of the teachers who take part in multigrade-classes programme currently maintained in the village primary schools and to elicit their views and solutions related to the multigrade classes education programme. At the introduction part of the research, such subheadings as multi-grade classes, main features of the teaching in the multi-grade classes, problems faced in the multi-grades classes are given place. At the introduction part, such topics as what multi-grade classes mean, what methods and techniques of teaching are, what their advantages and disadvantages, the adequacy of the educational environment in the village and the problems faced in the multi-grade classes are presented. Multi-grade classes are classes in which education and teaching take place with students at different levels who are put together in the same class because of such reasons as inadequacy of the number of teachers and classrooms and small number of students. In the multi-grade classes practice, students from different grades interact and communicate with each other. The social demographic structure of our country and the fact that rural settlements are more numerous than the urban population until 1970s made this practice compulsory. The scarcity of the students at scarcely-populated settlements, the impossibility of assigning more than one teacher for the small classes made it essential to unite multiple grades and teach as a group with the heel of a teacher. In our country the multi-grade classes are mostly based on the village phenomenon. The practice of multi-grade classes emerged as a measure for being economical. The social, economic and the geographical conditions of Turkey made the practice of multi-grade classes inevitable. For this reason, there are still schools that practice multi-grades in all the provinces of Turkey. The practices of multi-grades classes are also seen in most of the EU countries, in many countries like the USA, Japan and Canada. This practice aims to make it possible for students with different levels of development and readiness have a learning-teaching process that is fit to their level. It is emphasized that multi-grade classes have their own characteristic of structure, function and the implementation of the program, administrative structure and procedure, and the duty, responsibility and authority of the multi-grade classes teacher is more than separate class teachers and that the educational activities in the multi-grade classes must be organized very well because of the reason that more than one grade receive education in these classes and the teachers need to make planning of the teaching of the units and the covering of subjects considering the environmental conditions. Here, the most important trouble of the teacher is that he has to provide training for more than one grade together that have different developmental characteristics and have remarkable differences of knowledge level. Because the teacher doesn't have the chance to explain different subjects to each grade at the same time, he/she has to give a group some assignment and carry out the lesson without teacher and cover the lesson with the teacher with the other group. However, what is more important is to ensure the students that study with assignment do that work effectively. Therefore, the teacher that teaches multi-grade classes must do his/her lessons with teacher and with assignment with great care.

It's stated that the number of the schools with multi-grade classes must be decreased. Qualitative research pattern was applied in order to identify the views and offers of solutions of the multi-grade classes teachers about the problems multi-grade class teachers face and their solution offers. Twelve (12) multi-grade class teachers serving in villages of Kilis provincial center that were selected by easily accessible state sampling method were included in the research. In this study, easily accessible state sampling methods of purposeful sampling method were utilized. Questions were prepared by the researcher to use in the interview with teachers so as to identify the views and offers of solutions about the problems multi-grade class teachers face and their solution offers. These questions were created as a result of the literature scanning by the researcher. The interviews were recorded using voice recorder. Later, the data were translated into writing and the responses from the teachers were first turned into categories and then the categories into codes. 12 multigrade-classes teachers teaching in the nearby villages of Kilis province participated in the study and they were selected by the easily-accessible case sampling method. Subjects' opinion were gathered thorough a semi-constructed interview form. The data derived from the interview were reduced through qualitative data analysis method, and figurative-interpretive analysis method was used by quoting from the reduced data. The subjects involved in the study generally complained from the difficulty in carrying out educational goals and objectives and managing classes of diverse needs, from time shortage, from the pupils' low readiness and competence level; from managing multiple classes in the same place simultaneously, from biases of the families, from the funding problems and physical insufficiency. Based on the findings, It's suggested that the number of the schools that have students transported daily from the multigrade-classes village schools should be increased in order for the multigrade classes to decrease in number and an original curriculum should be launched for these schools according to instruction techniques and classroom management procedures specific to these schools.